

EYGA MÁLIÐ

Eyðgerð Mørkøre Kruse

málsviðgeri

Summarið boðar frá lívi

Hendan tíðin á árinum verður knýtt at einari fantastiskari kenslu av lívi, áræði, gleði og vón. Óansæð hvussu veturin hevur verið, kemur fyrst várið við sínum brellbitum um, at nú er summarið á veg.

Hendan fantastiska kenslan er torfør at lýsa, men hon hevur vælveru við sær. Alt lýsnar, bøurin grønkast og sjálvt lukturin í náttúruni boðar frá, at hendan tíðin má njótast. Alt skal fáast við. Gleðina yvir lív, vøkstur og vælveru geva vit burtur av frá hvørjum øðrum. Hetta er tíðin, har vit barnafamiljur royna at vaska klæðir undan børnunum, sum halda, at tað er super at spæla vatnkríggj og svimja í ánni. Sjálvt um tað viðhvørt er eitt sindur troyttandi at hava nakrar karmar liggjandi á gólvinum, tá man kemur frá arbeiði, ja so smílist eg, sum oftast og minnst hvussu fantastiskt tað var at koma dýggjvát inn til ommu at skifta fyri at fara beina kós út aftur oguttan iva enda í ánni litla løtu aftaná.

Men best, sum alt stendur í blóma, verða vit mint á, at aftan á hesa fantastisku kenslu av lívi er ein onnur kensla, sum kennist sum ein stór kontrast til árstíðina. Lívið hevur eina baksíðu, og tað hevur fingið meg teir seinastu dagarnar at hugsa nógv um, hvat vit menniskju renna eftir. Hvat er tað, sum ger at vit skunda okkum so nógv, at vit ikki sansa og njóta tað, sum er beint framman fyri okkum? Hvat er tað, sum ger, at vit ikki steðga á, hugsa okkum um, og siga, ja her er alt, sum mær tørvar, og eg njóti og hvíli í tí, sum eg havi og geri?

Tað er nokkso torført allíkavæl, tí at tað er okkurt í okkum menniskju, sum ger, at vit hava tørv á, at finna okkum eitt pláss í tilveruni ella í hesum heimi, áðrenn vit duga og kanska hava móguleikan fyri, at kunna seta okkum eitt sindur aftur á og njóta lívið. Ofta hava vit eydnuna, og alt tað, sum okkum tørvar beint framman fyri nøsinauttan at vit hava sansað tað. Tað eru tey tíðarbil, har man er noyddur at steðga á og spyrja seg sjálva: “eri eg á rættari kós og eru míni virði, tey eg ynski at hava og leggja í míni børn?” Hesi tíðspunktini kunnu hava samband við sjúku ella deyða, tey tíðspunktini tá vit menniskju verða tvungin at steðga á eina løtu fyri at minna okkum á ella fyri at læra okkum, at her er ein heilur heimur, vit kunnu njóta, bara vit loyva okkum at síggja tað. Øll fólkin, sum eru runda um okkum, tey hava vit lyndi til at halda fara at verða her hjá okkum í allar ævir. Tað er alt ov trupult at fyrihalda seg til, at hugsa sær, at man bráðliga má livauttan ein man elskar.

Lív og deyð verða vit mint á av og á, og fyri meg ger tað, at eg verið noydd til at fyrihalda meg til, um eg havi nátt tað eg vil, um tað vildi verið so, at eg ikki eri her í morgin. Tað er ofta torført, men eg haldi eisini, at tað hevur nógv gott við sær. Tað ringasta er, at man verður noyddur at fyrihalda seg til lívið og njóta tað, so gott sum man kann, sjálvt um vit ofta verða mint á, at onkur manglar. Tískil er tað umráðandi, at minnst tey, vit sakna, tá vit vakna til ein fantastiskan dag við nógvari sól og nógvum lívi. Minnst tey við einum smíli.

KJAK Appendix til Decorum Officiale

Hans Pauli Strøm
fyrirv. landsstýrismaður

Bjørn á Heygum hevur eina áhugaverda og góða grein við heitinum Decorum Officiale: Siðastandurin í Føroyum.

Í greinini er tíverri ein faktuel upplýsing, sum er skeiv: í einum broti skrivar Bjørn, at eg varð noyddur frá sum landsstýrismaður vegna ein meirnýtslu á 270 mió. kr.

Rætti samanhangurin er hesin, sum er uppsettur í talvuni niðanfyr, og eru tølini roknskapartøl frá Gjaldstovuni fyri árin 2005-08, sum var tíðarskeiðið, ið landsstýrismálanevndin kannaði:

Figgjarjáttan og meirnýtsla, tils. árin 2005-08, mió. kr.			
	Figgjar-játtan	Meir-nýtsla	Meirnýtsla í prosent
Almanna- og heilsumál	8.264	169	2,0
Hini málsøkini tils.	7.718	167	2,2
Øll málsøki tilsamans	15.982	336	2,1

Meirnýtslan í almanna- og heilsumálum fór í høvuðsheitum til sjúkrahúsviðgerðir, fólka- og fyritiðarpensjónir og almenna forsorg, serstakliga breka-økið. Sum talvan vísir var meir-

nýtslan á øllum málsøkjum, umleið líka stór í almanna- og heilsumálum sum fyri øll hini málsøkini samanlagt. Men av tí at almanna- og heilsumál høvdu meir enn helvtina av allari figgjarlógini, so var lutfalsliga meirnýtslan,

tv. roknað í % av játtanini, umleið tann sama ella enntá eitt vet minni í almanna- og heilsumálum enn fyri hini málsøkini. Meirnýtslan hesi árin var sostatt ikki nakað serstakt

fyr almanna- og heilsumál, ið var tað málsøkið, eg var landsstýrismaður fyr – men eitt fyrbrigdi fyri øll málsøki, meir summastaðni og minni aðrastaðni. Eisini var hetta eitt afturvendandi fyrbrigdi tey nógvu árin frammanundan hesum tíðarskeiðnum.

Hetta verður ikki skrivað fyr at bera í bøtuflaka fyr tann ringa siðastandin, sum Bjørn tekur til. Men fyr at ávísar, í hvussu stóran mun hetta var ein generellur trupulleiki. Tí kendist tað eisini ikki sørt undarligt, at landsstýrismálanevndin í 2009 gjørdi av at taka eitt av landsstýrisfólkunum úr rúgvuni í síni kanning og fellandi niðurstøðu.

Rættleiðing frá grannskoðara-virkinum NUMO

Bjarni Arnason
stjóri løggildur grannskoðari
www.numo.fo

Í oddagrein í kvøld við yvirskriftini “Hava einki lært” viðgerð Sosialurin útbjóðingina av grannskoðan í sambandi við nýggja tunnilsfelagið. Eiríkur Lindenskov sigur óbeinleiðis, at talan er um dumpingprís og setur spurnartekin við grannskoðaragóðskuna. Samstundis verður Eik málið á margháttligan hátt drigið inn í málið, og blaðið setir spurnartekin við at brúka grannskoðarar, ið ikki hava danska autorisatión, samstundis sum spurnartekin verður sett við biligar grannskoðararokningar.

Oddagreinin nevni tvey tilboð uppá grannskoðan av tunnilsfelagnum, sum vóru uppá kr. 50.000 og kr. 17.000. Men veruleikin er tann, at trý tilboð komu inn, hóast øll grannskoðaravirki í landinum, eisini tey skrásettu, fingi høvi at bjóða. Øll feløg arbeiða eftir somu lóg og somu góðskukrøvum. Innkomnu tilboðini vóru uppá: Kr. 17.600 Kr. 25.000 Kr. 50.000 Tað eru sostatt kr. 7.400 frá lægsta tilboði til næstlægsta. Kr. 7.400 er sambært Socialin munurin á hellubotni og sandi.

Síðani verður Eik roknskapurin drigin inn í oddagreinin sum ræðudømi. Her kann viðmerkjast, at roknskapurin hjá Eik grunninum og Eik bankunum í Føroyum og Danmark vórðu grannskoðaðir av grannskoðara við danskari autorisatión. Sambært ársfrásøgnirnar var grannskoðarasamsýningin 2,4 mió. kr. Donsk autorisation og góð grannskoðarasamsýning er sostatt í sjálvum sær eingin trygd ímóti misvísandi roknskapum.

Fremmandamál í skúlunum

Íslendingar duga íslenskt! Duga føroyingar føroyskt?

Eyðun á Borg,
m.a. dansklærari

Tað er gott at duga fleiri mál, og hent er at duga danskt, men hugstoytt er at hoyra

fólk á okkara døgum siga, at vit kundu havt meir av donskum í miðnámskúlanum!?! ÍSLENDINGAR: Onkur vil vera við, at tað er so synd í íslendingum, tí teir ikki duga líka væl tað flótandi danska sum føroyingar (rødgrød med fløde o.s.fr.). Íslendingar duga fyrst og fremst sítt móðurmál, og tað er tað, sum telur mest. FØROYINGAR: Føroyingar duga sera væl danskt. Teir eru eisini rættiliga stinnir í enskum, men sít egna

móðurmál duga teir ikki nógvæl. Orsøkin er, at danskt hevur alt ov stórt rásarúm í hugaheimi føroyinga (skúli, (skúla)bøkur, bløð, sjónvarps-tekstur o.s.fr.). Tað er næstan sjáldsamt at síggja føroyskar blaðgreinir, lýsingar, tekst í sjónvarpstíðindum o.a., har alt er rætt stavað. Og so telduteksturin! Huff, huff! Tað, sum nógvir føroyingar fyrr dugdu at stava við 7 ára skúlagongd, duga fleiri lærd fólk og akademikarar ikki í dag! Hvat er hent? Hevur

hetta okkurt við hugburð, málsliga líkasælu viðvíkjandi føroyskum at gera? Tað munnliga føroyska er ofta ein vavgreytur av donskum og føroyskum, bæði í fjølmiðlum og millum manna. Og so bendingin! “Flótaði” og “hevur flótað” var at hoyra í sjónvarpi og útvarpi fyri ikki so langari tíð síðani!?! Hvar enda vit? Okkurt má gerast!

Við føroyamálskvøðu á Borg á Argjum um halvárðsøku 2014